

УДК 383:681.3

БРИЖКО В.М., кандидат юридичних наук (*Doctor of Philosophy*),
Заслужений винахідник республіки

ДО ГНОСЕОЛОГІЇ КАТЕГОРІЇ “ІНФОРМАЦІЯ”

Анотація. Про поняття “інформація” та застосування його в правовій сфері у зв'язку з розвитком електронно-комунікаційного середовища.

Аннотация. О понятии “информация” и применении его в правовой сфере в связи с развитием электронно-коммуникационной среды

Summary. On a concept “information” and its application in a legal sphere taking into account the development of electronic-communication environment.

Ключові слова: інформація, дані, відомості, закон, право.

Альберт Ейнштейн, після того як Нільс Бор довів, що все у Всесвіті підпорядковане законам випадковості, саркастично зазначив: “*Как только математики взялись за дело, я сам перестал понимать теорию относительности. Вы полагаете, что Бог играет в кости?*” [1].

Сьогодні загально визнано, що в основі усіх процесів Всесвіту (природи) лежать речовина (матерія), енергія та інформація. Якщо з енергією начебто усе ясно – вона, як вважається, не може бути знищена і нікуди не зникає, тільки переходить чи трансформується то в речовину, то в інші види енергії, з інформацією відбуваються дивні речі. Незрозумілою, наприклад, є властивість інформації не зменшуватися від її споживання, а навпаки – збільшуватися, “розмножуватися”. Одночасно, відомо, що все у Всесвіті має свою енергоструктуру, енергополе (у людини – так звана аура). Це поле – не просто згусток енергетики (вона складається на 75 % з “темної” енергоречовинної маси, якій протистоїть гравітація), а енергоінформаційна субстанція, яка, як сьогодні говорять, має своє функціональне призначення згідно із закладеною в неї кимось або чимось програмою існування, діяльності та трансформації щодо переходу від одного “стану” до іншого. Зазначимо при цьому, що мова не йде про вчення Піфагора щодо переселення душ з одного тіла до іншого.

Інформація у зазначеному вище аспекті – це програма стану та поведінки будь-чого або будь-кого, що підтверджує слова Н. Вінера: “*Все действует согласно полученной информации*” [2]. Всесвіт – це процес у матеріальних структурах, які зазнають енергоінформаційних змін. У природі в результаті зміни інформації відбуваються зміни в енергетиці того чи іншого поля, що визначається, наприклад, у тому, що вона може не тільки надавати відомості, а й давати або забирати енергію людини. І все це відбувається у часі безперервно.

Метою статті є аналіз визначень та сутності поняття “інформація” в контексті її застосування у правовій сфері.

Спроби зрозуміти те, що вкладається в поняття “інформація”, відомі з часів Платона. Він є родоначальником ідеї інформації – “*бесцветная, бесформенная и неосязаемая сущность, в сущности своей существующая, зримая только для кормчего души – разума*”. За Платоном, інформація присутня у світі об'єктивно, поза волею і бажанням людей [3].

За В. Бехтеревим – “*информация нематериальная субстанция в отличии от вещества и энергии. Но она от них неотделима, как от своих носителей. Она вырабатывается, передается, воспринимается, теряется в результате материальных процессов*”.

Для Н. Вінера – *“інформація – форма організації живого суцтва, которое не зависит от материи и энергии”*.

Для А. Моля – *“інформація – это количество непредсказуемого, которое содержится в сообщении”* [4] (на наш погляд, вказане стосується “нової інформації” – від автора).

Академік В. Глушков зазначав: *“Информация в самом широком ее понимании является мерой неоднородности распределения материи и энергии в пространстве и во времени, мерой изменений, которые сопровождают все процессы, протекающие в мире. ...Информацию несут в себе не только наполненные буквами страницы книг или человеческий язык, но и солнечный свет, складки гор, шум водопада, шелест листьев и т.д.”* [5].

І. Кочових, заступник Голови Ради Міністрів УРСР із науково-технічного прогресу в 1977 р., писав, що *“Фиксированная информация является памятью о прошлом для использования в будущем, и ею обладают все системы мироздания. ...Информация является такой же субстанцией, как Материя и Энергия. Они триедины и вместе составляют все мироздание. ...Информация является отношением Материи к Энергии. ...то есть, Информация является Временем (но не календарным), а Время является Информацией. ...Все системы, живые и неживые, образуют вокруг себя энергетические и информационные полюса, причем, информационные полюса являются средством связи всех систем в едином информационном поле Вселенной. Эти полюса, которые сейчас называют аурой или наносферой, в действительности являются информационным полем”* [6].

Виходячи з того, що людина (суспільство) та природа знаходяться у взаємодії, яка виявляється у взаємному обміні енергією, речовиною та інформацією, та застосувавши формулу з фізики, яку пам’ятаємо зі школи, зазначене вище, як вважаємо, можна відобразити так:

$$\text{Час (t)} = \frac{\text{шлях (S)}}{\text{швидкість (V)}} = \frac{\text{простір}}{\text{рух}} = \frac{\text{Матерія}}{\text{Енергія}} = \text{Інформація}$$

Проте, незрозуміло, який сенс вкладати у поняття “інформація” стосовно його рівності “часу”, за виключенням того, що ця так звана сутність або субстанція якимось пов’язана зі зміною (рухом) часу. Мабуть, у цьому аспекті можна згадати слова академіка В. Глушкова – *“Смерть стирає інформацію, відкидає в знаннях назад”*.

Дефініція поняття “інформація” походить від латинського “informatio”, що передбачає семантично близькі визначення: “пояснення”, “виклад”, “тлумачення”.

З філософської точки зору “інформація” розглядається як віддзеркалення об’єктів матеріального світу.

Українська юридична енциклопедія перекладає це слово як “роз’яснення, уявлення” [7] щодо *“документованих або публічно оголошених відомостей про події та явища, що відбуваються у суспільстві й державі та навколишньому природному середовищі”*, яке відповідає визначенню, наданому у Законі України “Про інформацію” від 02.10.92 р. [8]. Що таке “документовані відомості” – Закон визначення не дає. Виходячи з подальшого його змісту можна вважати, що термін має пряме відношення тільки до “офіційного документа” – паперу, на якому розміщені відомості.

Відомий російський словник С.І. Ожегова надає таке визначення інформації: *“сведения об окружающем мире и протекающих в нем процессах, воспринимаемые человеком или специальным устройством”* [9, с. 253]. Там же надано поняття “відомості” (рос. – “сведения”): *“познания в какой-либо области, известия, сообщения, знания, представление о чем-либо”* [9, с. 698] та поняття “познание” – *приобретение знаний, постижение закономерностей объективного мира”* [9, с. 546].

За доктором юридичних наук, професором О. Гавриловим – *“информацией являются используемые данные, представленные в форме, пригодной для передачи и обработки”* [10, с. 2]. Російський учений помічає, що до 1970-х років термін “інформація” ані в загальній теорії права, ані в галузевих юридичних науках, ані в законодавстві не застосовувався; вживали такі еквіваленти, як “дані”, “матеріали”, “відомості” та ін. [10, с. 13].

Доктор юридичних наук, професор В. Копилов у монографії “Информационное право” [11] посилаючись на визначення “інформації”, яке відповідає визначенню, наданому у Федеральному законі Російської Федерації “Об информации, информатизации и защите информации” від 20.02.95 р. [12] та ДСТ 51141-98. “Деловодство и архивное дело. Термины и определения”: *“Информация – сведения о лицах, предметах, фактах, событиях, явлениях и процессах независимо от формы их представления”*, зауважує: *“Учитывая социальный аспект рассматриваемого предмета, добавим: в виде, понятном для восприятия человеком. Такое определение дает возможность “вывести” из понятия “информация” программы для электронных вычислительных машин (ЭВМ), отнесенные названным Законом к средствам обеспечения ЭВМ”* [11, с. 41].

Доктор філософських наук з інституту філософії АН Білорусі А. Манєєв у глибокому дослідженні інформаційної сутності наносфери пише: *“Любые процессы индуцирования, переработки и преобразования продуктов отображения являются информационными, а информация оказывается упорядоченной структурой”* [13].

У наш час доктор технічних наук, професор, президент Міжнародної академії інформатизації І. Юзвішин пише: *“Информация – это фундаментальный генерализационно единый безначально-бесконечный процесс резонансно-сотового, частотно-квантового и волнового отношения, взаимодействия, взаимопроникновения и взаимосохранности (в пространстве и времени) энергии, движения, массы и антимассы на основе материализации и дематериализации в микро- и макроструктурах Вселенной. ...В третьем тысячелетии информация как абсолютная истина познания явлений и процессов Природы станет глобальным ресурсом научно-технического прогресса, владея которым можно обойтись без тонн угля, цистерн нефти, вагонов железной руды, других материальных, трудовых и финансовых ресурсов. Расшифровав информационно-кодовые структуры информации, люди научатся управлять процессами термоядерного синтеза, гравитации, электромагнитных явлений, самообразования и самораспада в глубинных недрах Земли...”* [14].

Звичайним явищем у людському спілкуванні є використання поняття “дані” як синоніма поняття “інформація”. За словником С. Ожегова – *“данные – это сведения, необходимые для какого-нибудь вывода, решения”* [9, с. 155].

У Законі України “Про телекомунікації” від 18.11.03 р. № 1280-IV [15] та у Правилах надання та отримання телекомунікаційних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 09.08.05 р. № 720, – *“дані – інформація у формі, придатній для автоматизованої обробки її засобами обчислювальної техніки”*. В українських стандартах, які пристосовані до міжнародних стандартів (ISO), поняття “дані” визначене як *“інформація, подана у формалізованому вигляді, придатному для передачі, інтерпретування чи оброблення за участю людини або автоматичними засобами”* [16 – 18].

Тобто у вказаних актах поняття “інформація” та “дані” ототожнюються.

З огляду на загальносистемне уявлення поняття “інформація” має два аспекти:

- гносеологічний аспект: інформація розглядається як відомості, як якісне значення змісту повідомлення (семантичний, якісний аспект інформації). Звідси можна говорити про те, що інформація – це відомості про дійсність на основі мислення і висновків людей або вирішення задач засобами, що наділені “інтелектуальними”

можливостями. Безпосередньо цим питанням у 1960-х роках займалися співробітники Всесоюзного інституту наукової та технічної інформації, які вперше в країні видали монографію під назвою “Основы научной информации”, у якій підведено підсумок на той час світового та особистого досвіду [19];

- онтологічний аспект: “інформація” розглядається як кількісне значення міри пропускної здатності каналу зв’язку як інтенсивності та упорядкованості потоку повідомлення в мережах передачі даних, що зветься “трафік”, завдяки організації процесу кодування/декодування і передачі/прийому даних. “Трафік” розглядається як упорядкована субстанція, яку можна описати математично. Під системою упорядкування розуміється система з об’єктивно заданим алгоритмом, що може бути розпізнаний. Мова йде не про змістовний аспект “інформації”, а про можливість її неспотвореного перетворення-кодування для обробки в автоматизованих системах і переміщення по лініях зв’язку. Цим питанням, що отримало назву “математична теорія інформації”, з 1948 року займалися К. Шеннон [20], академік А. Колмогоров та ін. [19, с. 67].

Існує багато визначень “інформації”, які умовно можна розділити на чотири групи: життєве розуміння інформації; поняття, що використовують формалізовані моделі реальних об’єктів і процесів; підхід з позицій теорії відображення і пізнання; урахування зв’язку інформації з властивостями матерії [21]. Як ілюстрацію того, наскільки різноманітні підходи до визначення “інформації” залежно від тих або інших цілей, наведемо деякі з них (наприклад, дещо детально про це йдеться у [22]). Отже, “інформацією” називають: повідомлення, відомості про події; віддзеркалення дійсності, а знання – достовірне віддзеркалення дійсності; форма представлення знань, те, що змінює наші знання, відображення реальності у свідомості людини, представленої на її мові; зміст відображення, сигналу, повідомлення; змістовний опис об’єкта або явища; семантику або прагматику синтаксису мови представлення даних; результат вибору; відбиту розмаїтість або її міру; зменшувану невизначеність; міру складності структур або організації; продукт наукового пізнання, засіб вивчення реальної дійсності; обов’язкову субстанцію живої матерії, психіки, свідомості; вічну категорію, що наявна в усіх без винятку елементах і системах матеріального світу та проникає в усі сфери життя людей і суспільства; негативну ентропію; відбиту розмаїтість; властивості матерії, її атрибут, якусь реалію, що існує поряд з матеріальними речами або в самих речах; нескінченний процес триєдності енергії, руху і маси з різною густиною кодових структур безмежного Всесвіту тощо.

Урешті-решт, як впливає із наведеного, універсального визначення інформації не існує. Кожне з визначень вірно для певної галузі застосування, і кожне стає неконструктивним, якщо воно застосовується не за призначенням або не сприймається людиною. Дефініції у законах та їх проектах використовують семантичний аспект інформації, тобто змістовний опис об’єкта, предмета. Тобто “інформація” інтерпретується як відомості, знання та ін. Подібне трактування орієнтовано на застосування документа в реальному (аналоговому) середовищі існування, утвореному мислячими суб’єктами, людьми. Лише людина може мати знання, і тільки для неї різноманітні сукупності графічних символів можуть бути “відомостями”. Сьогодні тільки для людини певна сукупність символів, знаків, сигналів може інтерпретуватися як “відомості про будь-що”, а сам суб’єкт обов’язково має володіти деякою вихідною системою знань, наприклад, вміння читати. Для технічного об’єкта “інформація” не “відомості” і, тим більше, не “знання”. У неживій природі об’єкти взаємодіють з інформаційним кодом, але не зі “знанням” і “відомостями”.

Варто розрізняти знання і відомості. *Знання – це відображення дійсності у свідомості людей, що є продуктом їх духовної, матеріальної і суспільної діяльності на основі ідей, досвіду і достовірних фактів.* Образно кажучи, *знання = ідеї + факти + закони*

логічного мислення. Люди мають різні знання, які накопичуються та можуть змінюватися в обсязі інформації залежно від їх природних якостей. Якщо знання не сприймаються, то це проблема конкретного суб'єкта, але не інформації. Текст іноземною мовою має сенс для тих, хто знає відповідну мову, але не має значення для інших.

Структура знань може бути описана як тезаурус (від грец. “thesaurus” – скарбниця, комора, склад) одержувача, фактично його запас ключових слів – дескрипторів, зумовлений попереднім досвідом накопичення, осмислення фактів та їх взаємовідносин. По суті, тезаурус – це словник ключових слів, у якому вказані зв'язки слів за їх змістом. Він усуває синонімію, багатозначність слів, вказує базисні відношення між дескрипторами, які існують між ними незалежно від контексту, визначає здатність витягати з відомостей нові знання. Його застосовують при автоматизованому перекладі, інформаційному пошуку та інших видах автоматизованої обробки даних.

Відомості лише відносно об'єктивні. Вони цінні для одержувача тоді, коли змінюють його попередні знання про об'єкти і їх співвідношення, зв'язки з іншими об'єктами. Це положення не залежить від того, у чому ці попередні знання закладені – в апіорних ймовірностях, у деяких фактах, у конкретній формі змістовного опису і т.п.

Цитовані вище юридичні визначення характеризують відомості з позицій сприйняття їх людиною. Їх визначення досить умовні, суб'єктивні, а конструктивне використання в сфері електронної взаємодії проблематичне. Навіть є можливість отримати парадоксальний висновок. Наприклад, комп'ютер не може сприймати відомості, тим більше знання, отже – комп'ютер не може обробляти відомості. Парадокс означає, що в такому вигляді визначення інформації відображають незначні її властивості з позицій електронної взаємодії. Тут треба виходити з інваріантних (незмінних) властивостей інформаційного сигналу, але не з семантики (смыслу) відомостей.

Машина не вміє мислити (“усвідомлювати”, “уявляти”, “роз'яснювати”) як людина. Вона вміє тільки перетворювати виділену тим або іншим засобом множину кодів (сигналів, електронних структур) на основі однозначно заданої послідовності фіксованих операцій. Приміром, оцінімо два документи зі зміненою послідовністю слів: “двічі по два – чотири” і “чотири є двічі по два”. Якщо це традиційні документи, то вони містять ті самі відомості. Але якщо це е-документи, то машина розцінить їх як різні. Для традиційного документа захист інформації є захистом відомостей, для е-документа захистом інформації є захист даних, тобто кодів (сигналів, структур). Самі відомості не мають значення, нехай це навіть безглуздий з позицій людини їх набір. Для машини важливе чергування кодів, до яких “прикріплені” відомості, і захист даних є збереженням порядку їх черги. У неживій природі об'єкти взаємодіють із кодами (сигналами, структурами – тобто формами), але не зі “знанням” і “відомостями” (тобто – змістом повідомлень). Аристотель говорив: *“Платон мне друг, но истина дороже”*. Він вважав, що “форма” первинна та створив закони формальної логіки. Тобто, Платон, як учень та послідовник Сократа, наполягав на первинності “душі-ідеї” (моралі), а Аристотель, учень Платона, “приземляв” його та стверджував, що світом правлять форми, а не мораль. Іншими словами, якщо говорити мовою сучасності, – за Платоном первинним є “інформація”, за Аристотелем – “дані”. Сьогодні ця, так звана, “форма” визначається, так звані, “трафіком” та є основою комунікації у електронно-інформаційній сфері.

Ще одне. Не тільки на побутовому рівні, а й у юридичній практиці зустрічається застосування поняття “характер” до категорії “інформація” [24]. Тобто вважають, що інформація може мати характер. “Інформація” не має ніякого “характеру”, тим більше в електронному середовищі. Згідно зі словником С. Ожегова [9, с. 857] – *“характер – это совокупность разных качеств человека, которые проявляются в его поведении”*

(сильний, вольовий, твердий, смирний тощо). Вказане стосується лише біологічних істот вищого порядку, які наділені хоч яким інтелектом (людина, тварина).

В електронному середовищі інформація не є об'єктом, не є предметом, який можна брати, давати чи регулювати. Тобто, можна сказати, що у Інтернеті ніякої інформації немає, а є лише коди та електронні структури. Не інформація як така, а структура інформації, тобто “дані”, що представляють інформацію, є умовою комп'ютерно-мережних комунікацій. Тому ототожнювати поняття “дані” та “інформація” у юридичних документах, а тим більше писати про якийсь їх “характер” – це є логічний викрут у підміні понять, який свідчить про порушення закону формальної логіки – “закону тотожності”.

Деякі висновки

1. Універсального визначення поняття “інформація” не існує. Інформація як філософсько-наукова категорія разом з поняттями матерії (речовини) і енергії не підлягає науковому визначенню.

За гіпотетичним допущенням, інформація – це не “повідомлення”, не “відомості”, не “віддзеркалення дійсності”, не “результат вибору”, не “засіб вивчення реальної дійсності”, не “те, що змінює наші знання” тощо, а – це так званий “двигитель” (рушійна сила, за Платоном – “ідеальний початок”) появи, протікання та припинення процесів роботи так званого “двигуна” (“приймача”), який надає рух у часі та визначає усі зміни, перетворення, знищення тощо у Всесвіті. Вказані раніше визначення є наслідком проміжного впливу на будь-який “приймач” зазначеного “двигателя” та уявлення людини про те, що він надає. Якщо, для прикладу, біологічний організм розглядати умовно як “двигун” життя, то кров як форма “двигателю” містить в собі те, що підтримує його роботу. І це щось є не тільки випадкова, а й слухна компіляція біоатомів-генів, на якій записана генетична інформація, що визначає вроджені якості. Головне те, що інформаційне наповнення та інформаційна взаємодія завдяки відповідному розташуванню генів один біля одного надають можливість для подальшого життя у відповідній формі. За аналогією те ж саме стосується й будь яких об'єктів Всесвіту. При отриманні або втраті (зміні) його інформаційного наповнення відповідний об'єкт (їх сукупність) може змінюватися, трансформуватися або зникати тощо.

У загальнотеоретичному аспектах категорія “інформація” знаходиться за межами фізичних уявлень (метафізики), екзистенціалізму (пошуки, що пов'язані з правом та законом, свободою та свавіллям) та відноситься до понять трансцедентності, яка оперує неможливістю пізнання, для прикладу, Бога, души, смерті, часу тощо.

2. “Інформація” властива мислячому суб'єктові, тим самим під інформацією мають на увазі не тільки зміст відомостей, але й їх інтерпретацію, що у наступному забезпечує, за необхідності, комунікаційну взаємодію. Думка в голові людини ще не є інформацією – це прояв начитаності й інтелектуальності (творчості), що для відповідного суб'єкта в цей час є його абсолютною монополією. Те, що розуміється під інформацією, тільки починає виступати як предмет комунікаційної передачі. Вимовляючи слова (користуючись папером, хвилями звуку, комп'ютером, радіохвилями тощо), людина висловлює “ідею”, трансформуючи її у відомості. При цьому, людина вимовляє, доводить не думку як таку, а її копію, яка виражена у відповідній формі. Виникає матеріалізація думки. Ця матеріалізація у е-просторі вже не “інформація”, а – “дані” (про що йдеться у [23]), до яких інформація прикріплена, пристосована. Тільки при поєднанні ідеального і матеріального з'являються “дані”. За відсутністю одного із зазначених елементів “дані”, а разом й “інформація”, – зникають.

Що ж стосується комп'ютера (“спеціального устройства” – за С.І. Ожеговим) – він не має можливості осягти або осягнути (рос. – постичь, постигнуть) відомості, тобто

зрозуміти їх. Це можливо лише для високоорганізованої матерії, що має складну динамічну систему управління, якою є мозок людини.

3. Оскільки сучасні визначення характеризують інформацію з позицій сприйняття її людиною, то їх конструктивне використання у сфері електронної (віртуальної) взаємодії апріорі проблематичне. Якщо комп'ютер не може сприймати знання, то можна зробити висновок, що він не може обробляти інформацію. Навіть з цієї суперечливої реальності випливає, що зазначені в роботі юридичні визначення інформації відображають незначні її властивості з позицій е-середовища, що є складовою частиною майбутнього інформаційного суспільства.

Неможливість застосувати відомі визначення не означає їх невірність. У силу системної відмінності реального світу від е-середовища потрібні більш прийнятні для останнього базові поняття. При їх розробці і формуванні є необхідність виходити з вимоги ефективності визначень саме для сфери електронної взаємодії, у якій здійснюється формування, обробка, збереження, передача сигналів і е-структур. В е-середовищі поняття інформації має спиратися на властивості кодів (сигналів, структур), але не на семантичні характеристики. Машина не вміє мислити, вона вміє тільки перетворювати виділену тим або іншим чином множину кодів на основі однозначно заданої детермінованої послідовності логічних операцій.

4. В е-середовищі функціонує не “інформація” як така, а “дані”, до яких вона “пристосована”, “прикріплена” і т.д. *Дані можна розглядати як формалізовані знаково-кодові комбінації, що надають інформацію та призначені для їх автоматичної обробки; цифрові дані – це закодовані електричні сигнали й електронні структури.* Коли торкнутися до дроту, який під напругою (йде електричний струм), то отримаємо електричний удар “даних” – інформаційно-фізичне повідомлення, яке не має інтелектуального змісту. Але якщо цей удар розшифрувати, то переконаємося, що в мережі мають місце синусоїдальні коливання електроенергії частотою ~50 Гц. Останнє, у нашому випадку, і є “інформація”. Тому, з точки зору обсягу понять та пракселогічного аспекту, ототожнювати у юриспруденції поняття “дані” та “інформація” щодо е-середовища нераціонально та неправомірно.

По суті, “дані” – це закодовані та зафіксовані явища та події, вони статичні, й в цьому їх важливий суттєвий атрибут (ознака). Умовно, “інформація” – це уявлення про відомості та факти, вона динамічна, і це суттєва ознака її відмінності від поняття “дані”. При цьому визначення інформації, що дається, зокрема, у Законі України “Про інформацію” від 02.10.92 р., має статичний зміст. Однак закон тотожності вимагає, щоб поняття та судження мали однозначний зміст, який виключає двозначність і невизначеність. Звідси можна зробити висновок про наявність семантичного протиріччя та логічної помилки – підміну понять, що у юриспруденції неприпустимо, бо може провокувати термінологічні конфлікти.

5. В якості об'єктів інформаційних відносин реального світу виступають предмети, явища та процеси щодо різних форм існування та руху матерії, оскільки вони задіяні в повсякденному житті, уявляються та використовуються людиною та суспільством.

Взагалі, об'єктом інформаційних прав є інформація, яка “пристосована”, “прикріплена” до будь-якого її носія. Наприклад, документована інформація чи документ, де вона зафіксована на матеріальному носії (звичайно – паперовому) з реквізитами, що дозволяють її ідентифікувати.

Якщо ж говорити про упорядкування інформаційних відносин у віртуальному світі (е-середовищі), то об'єктом інформаційних прав є дані, бази даних, інформаційні ресурси, засоби забезпечення автоматизованих систем даних, у яких інформація “пристосована”, “прикріплена” до електромагнітного (цифрового, світлового тощо) носія завдяки техніці та технологіям слабких струмів (електроніки, зв'язку та радіотехніки).

6. “Батько” кібернетики Н. Вінер якось зауважив: *“Єдинство термінології виникає завдяки сговору спеціалістів”*. На жаль, у свідомості людини не рідко не спрацьовують закони формальної та діалектичної логіки, звичайно переважають традиції та суб’єктивні інтереси.

Прагнучи до термінологічної чистоти щодо правотворчості для е-середовища, коректніше вживати термін “дані” як родове поняття. Його видовим поняттям, у цьому випадку, буде термін “інформація”. Це може визначати необхідність внесення відповідних змін до нормативно-правової бази щодо упорядкування відносин у інформаційній сфері та кодифікації усього інформаційного законодавства України.

Використана література

1. Френкель В.Я. Эйнштейн – изобретатель / В.Я. Френкель, Б.Е. Явелов. – М. : Наука, 1982. – 160 с. – (Академия наук СССР. Серия “История науки и техники”).
2. Винер Н. Кибернетика и общество / Н. Винер. – М., 1958.
3. Платон : соч. в 3-х т. ; [пер. с древнегреч. ; под ред. А.Ф. Лосева и В.М. Асмуса]. – М. : “Мысль”, 1968.
4. Моль А. Теория информации и эстетическое восприятие / А. Моль. – М., 1966.
5. Глушков В.М. Мышление и кибернетика / В.М. Глушков // Вопросы философии. – 1963. – № 1. – С. 34.
6. Кочових І. Головний Закон Всесвіту / І. Кочових. – Вінниця : “Антекс”, 2001. – 48 с.
7. Юридична енциклопедія : в 6 т. ; редкол. Ю.С. Шемчученко (голова редкол.) та ін. – К. : “Укр. енцикл.”, 1998. Т. 2: Д–И. – С. 717.
8. Про інформацію : Закон України від 02.10.92 р. № 2657-ХІІ. – Режим доступу : [//www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
9. Ожегов С.И. Словарь русского языка / С.И. Ожегов. – М. : Изд. “Русский язык”, 1989.
10. Гаврилов О.А. Курс правовой информатики : учебник для вузов / О.А. Гаврилов. – М. : Издательство “НОРМА”, 2000. – 432 с.
11. Копылов В.А. Информационное право : учебник / В.А. Копылов. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Юрист, 2002. – 512 с.
12. Об информации, информатизации и защите информации : Федеральный закон Российской Федерации від 20.02.95 р. – Режим доступу : [//www.duma.gov.ru](http://www.duma.gov.ru).
13. Манеев А.К. Философский анализ антиномий науки / А.К. Манеев. – Минск, 1972.
14. Юзвшин И.И. Информациология или закономерности информационных процессов и технологий в микро- и макромирах Вселенной / И.И. Юзвшин. – [4-е изд.]. – М., 1996. – С. 15.
15. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.03 р. № 1280-IV. – (Із змінами, внесеними згідно із законами від 24.06.04 р. № 1876-IV). – Режим доступу : [//www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
16. ДСТУ 2873-94. Програмування. Терміни та визначення (ISO/IES 2382-7:1989).
17. ДСТУ 2874-94. Бази даних. Терміни та визначення (ISO/IES 2382-17:1996).
18. ДСТУ 2938-94. Основні поняття. Терміни та визначення (ISO/IES 2382-13:1996).
19. А.И. Михайлов. Основы научной информации / А.И. Михайлов, А.И. Черный, Р.С. Гиляревский. – М. : “Наука”, 1965. – 655 с.
20. Шеннон К. Работы по статистической теории связи / К. Шеннон. – М., 1960.
21. – Режим доступу : [//www.pvti.ru/doc1/part3.htm#31](http://www.pvti.ru/doc1/part3.htm#31)
22. Беляков К. Інформація в праві: теорія і практика / К. Беляков. – К. : КВІЦ, 2006. – 118 с.; 1 іл.
23. Брижко В. До питання застосування у правотворчості понять “інформація” та “дані” // Правова інформатика. – 2005. – № 4(8). – С. 31-37.
24. Брижко В. Про зняття з розгляду Верховною Радою України законопроекту “Про інформацію персонального характеру” // Правова інформатика. – 2005. – № 2(6). – С. 52-64.

~~~~~ * * * ~~~~~